Θεατρική Ομάδα Duende Ικαρίας

Ιούλιος 2019 – Τρεις παραστάσεις και μία βιβλιοπαρουσίαση

Τόσο πολύ μαγεύτηκαν οι ηθοποιοί
από τους ρόλους τους
που, όταν τέλειωσε η παράσταση
και έπεσε η αυλαία,
εκείνοι βυθισμένοι ακόμα μες στην έκσταση
με βδελυγμία απέρριψαν το ενδεχόμενο
να βγουν έξω στους δρόμους
φορώντας τις καθημερινές τους φορεσιές. […]
(Καίτη Βασιλάκου-*Οι ηθοποιοί* - Από την Ανθολογία *Το Θέατρο στην Ποίηση* –Momentum 2017 Επιμ. Ασημ. Ξηρογιάννη-Αγγ.Γαβρίλη)
)

Σε μία εποχή πληθωρικής θεατρικής «αστυφιλίας», παρατηρείται το φαινόμενο μιας Ελλάδας –και θεατρικά και ευρύτερα πολιτιστικά- υδροκέφαλης. Στην Αθήνα καταγράφεται εδώ και χρόνια μία αλματώδης πληθυσμιακή αύξηση ηθοποιών παράλληλα με τον πολλαπλασιασμό των Δραματικών Σχολών –σύμφωνα με τον νόμο της αγοράς, προσφορά και ζήτηση αλληλεπιδρούν- με συνακόλουθο την αφθονία σε βαθμό κορεσμού θεατρικών παραστάσεων, χώρων και θιάσων. Ένα είδος πολιτιστικού συγκεντρωτισμού, σε μία πόλη όπου «συμβαίνουν τα πάντα», την ίδια ώρα που στην επαρχία συμβαίνουν ελάχιστα ως τίποτα. Ζωτική ανάγκη για καλλιτεχνική έκφραση, ή, παραφράζοντας τον Γουόρχολ, άνθρωποι που απλώς επιζητούν 15 λεπτά δημοσιότητας σε ένα εγχώριο «Μεγάλο Μήλο» που ενίοτε αποδεικνύεται στυφό ή και χαλασμένο;

Νομίζω ωστόσο ότι η γνήσια ανάγκη για έκφραση και καλλιτεχνική δημιουργία, προσμετράται ακριβέστερα και αποτυπώνεται εναργέστερα στο πλήθος και την ποιότητα των ερασιτεχνικών σχημάτων που δραστηριοποιούνται σε μια περιοχή. Ελεύθεροι από τους πελατειακούς καταναγκασμούς που μοιραία επιβάλλει το επαγγελματικό θέατρο και τους αντίστοιχους καλλιτεχνικούς που προϋποθέτει η έκθεση στην επίσημη Κριτική, οι ερασιτέχνες υπηρετούν έναν ιδιότυπο παρνασσισμό -*Η Τέχνη για την Τέχνη*, το θέατρο για το θέατρο- αλλά και έναν ανεπιτήδευτο ναρκισσισμό, απαλλαγμένο από το άγχος του star system. Παράγουν θέατρο εντός του αρχετυπικού σχήματος δημιουργού και αποδέκτη, εντελώς αδιαμεσολάβητα, με μόνο σκοπό την αισθητική συγκίνηση και των δύο πλευρών. Κάτι περισσότερο: Συμβάλλουν στην πολυπόθητη καλλιτεχνική αποκέντρωση, δεδομένου ότι οι νόμοι της αγοράς λειτουργούν απαγορευτικά για την ύπαρξη και άνθιση σοβαρού, γηγενούς επαγγελματικού θεάτρου στην ελληνική επαρχία, οπότε σε πάμπολλες περιπτώσεις, η μόνη επιλογή για το ντόπιο κοινό πέρα από σποραδικές αμφιβόλου επιπέδου μετακλήσεις, είναι οι ερασιτεχνικοί θίασοι.

Ένα τέτοιο παράδειγμα «αποκεντρωμένου» ερασιτεχνικού θεάτρου, υψηλότατης πάντως ποιότητας και «επαγγελματικών» προδιαγραφών, είχαμε την τύχη να απολαύσουμε τον Ιούλιο του τρέχοντος έτους στη μακρινή Ικαρία από το σχήμα “Duende”. Η ομάδα δραστηριοποιείται στο νησί από το 2003, με αδιάλειπτη δημιουργική παρουσία, συνήθως με δύο ή και τρεις παραγωγές ανά έτος και με εκλεκτό, αντιπροσωπευτικό ρεπερτόριο που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ειδών, από κλασικούς, Σαίξπηρ, Τσέχοφ, Λόρκα ως και σύγχρονους, ακόμα και ελάχιστα παιγμένους συγγραφείς, παράδειγμα ο, σχεδόν άγνωστος στην Ελλάδα, Σικελός Spiro Scimone. Από την παραστασιογραφία τους δεν λείπει ούτε το παιδικό θέατρο, ούτε το

νεοελληνικό, που φέτος τουλάχιστον είχε την τιμητική του, ούτε η αφήγηση παραμυθιών, ούτε ακόμα και το devised theatre.

Οι τρεις παραστάσεις που παρακολουθήσαμε παίχτηκαν στο ορεινό χωριό Μαντριά, στον υποβλητικό προαύλιο χώρο ενός παλιού Δημοτικού σχολείου που έχει προσφυώς μετασκευαστεί σε υπαίθριο θέατρο. Η πρώτη ήταν αφιερωμένη στο νεοελληνικό έργο με μία κατά παράταξη σύνθεση τριών μονόπρακτων: *Η διανυκτέρευση* και *Η πόλη* της Λούλας Αναγνωστάκη και ο μονόλογος *Μάκης* του Βασίλη Κατσικονούρη, υπό τον ενιαίο τίτλο «Η μοναξιά φέρνει παράξενες ιδέες», φράση κλεμμένη από το μονόπρακτο *Η πόλη*, που αποδίδει εύστοχα την θεματική ενότητα των έργων. Τα αινιγματικά, μετέωρα, χωρίς ιστορία και σαφές περίγραμμα, χωρίς παρελθόν και χωρίς μέλλον πρόσωπα της Αναγνωστάκη συνομίλησαν σε μία έξοχη αντίστιξη με τον σπαρακτικά μοναχικό και ματαιωμένο στη δύση του βίου του, φαινομενικά ρεαλιστικό και οικείο κι όμως βαθιά «ξένο» ήρωα του Κατσικονούρη, μέσα στην κοινή συνθήκη της υπαρκτικής ερημίας. Η σκηνοθεσία του Κων/νου Πλάκα έπλασε ευφυώς, με σχολαστικότητα, ευαισθησία και σκηνικό ένστικτο την επισφαλή, «μεταιχμιακή» ατμόσφαιρα της Αναγνωστάκη, αποσπώντας εκπληκτικές ερμηνείες από τους ηθοποιούς· αναφέρω ενδεικτικά το αλησμόνητο, «σκαμμένο» από την εσωτερική βάσανο πρόσωπο του Σωτήρη Δρούλια ως Μίμη στη *Διανυκτέρευση*, την τεκτονική, «αμακιγιάριστη» μεταμόρφωση του Ηλία Μπακόπουλου ως Φωτογράφου στην *Πόλη*, το χαρακτηριστικό, προσωπικό ιδίωμα του Λευτέρη Κουτούφαρη στο *Μάκη*, που αξιοποιήθηκε γόνιμα, ισορροπώντας σοφά ανάμεσα στο ιλαρό και στο τραγικό.

Η γιορτή του Σικελού Spiro Scimone ήταν η δεύτερη παράσταση που είδαμε, ένα εξαιρετικό δείγμα μοντέρνου θεάτρου του παραλόγου, ανελέητη σάτιρα στον ενδοοικογενειακό αλληλοσπαραγμό, στη βία που υποφώσκει, στην υποτυπώδη, προσχηματική επικοινωνία, στον απονεκρωμένο λόγο, στον καθημερινό θάνατο της ρουτίνας που καιροφυλακτεί απειλητικά πίσω από τις κλειστές πόρτες ενός σχεδόν «κανονικού» σπιτιού. Η σαφούς άποψης σκηνοθεσία του Βασίλη Λουκά προίκισε την παράσταση με μπουφόνικες πινελιές από commedia dell` arte και ιονεσκικό παράλογο, αναδεικνύοντας παράλληλα την ενδοφυή απελπισία και την τραγικότητα του έργου. Εξαιρετικά διδαγμένοι οι ηθοποιοί –υπέροχη η σωματική τύπου μαριονέτας ερμηνεία της Μαρίνας Καβουριάρη ως Μητέρα- εξαιρετικά λειτουργικό το –χειροποίητο, όπως πληροφορηθήκαμε- στυλιζαρισμένο σκηνικό της Ελένης Γκλιάτη που τόνιζε την απουσία τρίτης διάστασης.

Η τρίτη θεατρική βραδιά ήταν αφιερωμένη στο παραμύθι. Με τον γενικό τίτλο *Αποστολή κόκκινη κλωστή*, μία οκταμελής γυναικεία ομάδα ηθοποιών, χρησιμοποιώντας την τεχνική της θεατροποιημένης αφήγησης, ξετύλιξαν με ποιητικό τρόπο ενώπιόν μας το κουβάρι τριών μαγικών ιστοριών, σε ένα σχεδόν ενιαίο «νήμα». Η συρραφή και η σκηνοθετική ματιά ήταν της Μαρίνας Καβουριάρη, οι οπτικές γωνίες ωστόσο της αφήγησης, η σποραδική διάδραση με το κοινό και το πηγαίο κέφι που διέτρεχε την παράσταση προέκυπτε εμφανώς και από τον αυτοσχεδιασμό, την έμπνευση και την αυτενέργεια των αφηγητριών.

Το τετραήμερο έκλεισε με βραδιά βιβλιοπαρουσίασης στον ειδυλλιακό χώρο του οινοποιείου *Αφιανέ*. Η ομάδα παρουσίασε το βιβλίο *Καρό παιδιά ριγέ πατεράδες* του Β.Κατσικονούρη, παρουσία του συγγραφέα. Με ελάχιστα λόγια και ουσιαστικό Λόγο, με όχημα τη φωνή και την ενσυναίσθησή τους, ανέγνωσαν με εκφραστική λιτότητα αλλά και θεατρικότητα διηγήματα του βιβλίου, δημιουργώντας ένα event απλής αλλά υψηλής αισθητικής.

Τελειώνοντας, υπογραμμίζω την πολυσχιδή δημιουργικότητα του Duende, τέσσερις διαφορετικές εκδηλώσεις, με εξαιρετική διείσδυση και απήχηση στην

τοπική κοινωνία, με διαφορετικούς συντελεστές κάθε φορά· «ιθύνων νους» δεν φαίνεται να υπάρχει, όπως συνηθίζεται στις ομάδες, όλοι καταθέτουν «δημοκρατικά» την εισφορά τους σε έμπνευση, φαντασία και ιδέες. Θα κλείσω αντιγράφοντας από το πρόγραμμα-αφίσα της πρώτης παράστασης –αξίζει εδώ να επισημάνω ότι και τα τρία φυλλάδια-προγράμματα ήταν άψογα: σύντομα αλλά περιεκτικά, διαφωτιστικά για τα εκάστοτε έργα και με άποψη.

"*…Η ομάδα είναι ανοιχτή σε συμμετοχές, ανανεώνεται διαρκώς, λειτουργεί συλλογικά, δεν λαμβάνει καμία οικονομική στήριξη…*" Λιτά και με σαφήνεια, το Duende δίνει, λόγω και έργω, τον τέλειο ορισμό του αυθεντικού ερασιτεχνικού θεάτρου.

Κατερίνα Θεοδωράτου-Θεατρολόγος